

Ing. Vladimír Šretr – daňový poradce

Změna daňových zákonů pro rok 2023

Dne 2.12.2022 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen nový zákon 366/2022 Sb., kterým se mění s účinností od **1.1.2023** řada daňových zákonů, především zákon o DPH a zákon o daních z příjmů, jakož i některé další daňové zákony a navazující zákony.

Změna zákona 235/2004 Sb.o DPH

Uvedenou novelou dochází k řadě zásadních změn:

- Zvyšuje se **limit obratu** pro povinnou zákonnou registraci k DPH na **2 mil. Kč**.
- Mění se stávající lhůta 5 pracovních dní k odpovědi na výzvu správce daně (§ 101g/3) ke kontrolnímu hlášení na **17 dnů ode dne dodání výzvy do datové Schránky**
- Snižují se na polovinu výše některých pokut (10, 30 a 50 tis. Kč) vztahujících se ke kontrolním hlášením, ale jen pro některé subjekty a při splnění novelou zákona stanovených podmínek.
- Ke zrušení registrace může dojít v případech dle § 106 a § 106b zákona v případech, že hodnota obratu poklesne pod 2 000 000,- Kč za posledních 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců

I když je výčet těchto hlavních změn poměrně stručný, je třeba věnovat také pozornost přechodným ustanovením novely zákona o DPH. Tato přechodná ustanovení se týkají osob povinných k dani, u kterých by došlo k překročení dosavadního platného limitu obratu 1 mil. Kč v listopadu nebo v prosinci 2022. V těchto případech umožňují přechodná ustanovení, aby se osoba povinná k dani rozhodla, zda se chce stát od 1.1.2023, resp. 1.2.2023 plátcem DPH, pokud její obrat překročil 1 mil. Kč (dle dosud platného znění zákona) a nepřekročil hodnotu 2 mil. Kč (dle novely zákona od r. 2023). Při registraci k DPH je nutno postupovat podle textu přechodných ustanovení zákona.

Dále upozorňuji na problematiku změny lhůty k odpovědi na výzvu správce daně ke kontrolnímu hlášení. Uvedených 17 dní je počtem kalendářních dní (doposud posuzovány pracovní dny) a tato lhůta se počítá ode dne následujícího po datu, ve kterém byla výzva správce daně **dodána (vložena)** do datové schránky datového subjektu. **Není tedy pro běh uvedené lhůty rozhodující den, kdy si daňový subjekt uvedenou výzvu správce daně z datové schránky stáhne, tj. kdy se s touto výzvou seznámí.**

Příklad: správce daně vložil výzvu ke kontrolnímu hlášení do daňové schránky daňového subjektu dne 17.1.2023, daňový subjekt zprávu s výzvou převzal 24.1.2023, lhůta 17 dní od dodání začíná běžet ode dne následujícího po tomto úkonu, tj. od 18.1.2023 a končí dnem 3.2.2023 (pátek) bez ohledu na datum převzetí výzvy 24.1.2023.

Datum dodání výzvy do datové schránky je z obsahu zprávy z datové schránky zjistitelný.

Avizované **snížení pokut** u kontrolních hlášení na polovinu původní hodnoty se netýká všech poplatníků, ale **pouze fyzických osob**, kterou jsou **čtvrtletními** plátcí DPH nebo tzv. **jednočlenných společností s ručením omezeným** (má jen jednoho společníka – fyzickou osobu).

Z přechodných ustanovení změny zákona o DPH také vyplývá, že dosavadní tuzemský plátc, který není skupinou, může požádat o zrušení plátcovství DPH **do 5 dnů ode dne nabytí účinnosti** novely zákona, pokud jeho obrat za posledních **12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců** bezprostředně předcházejících dni nabytí účinnosti tohoto zákona **nepřesáhl 2 mil. Kč**.

Při účinnosti zákona od 1.1.2023 musí být tato žádost o zrušení plátcovství DPH podána do 6.1.2023 (lhůta pěti dnů začíná běžet dnem následujícím po dni, ve kterém došlo ke skutečnosti určující běh lhůty – viz § 33 DŘ).

Změna zákona 586/1992 Sb. o daních z příjmu

Jednou z nejvýznamnějších změn jsou změny v oblasti „paušálního režimu daně“. Zavádějí se tři pásma paušálního režimu v návaznosti na výši dosahovaných příjmů a druhů vykonávané samostatné činnosti (dle možnosti uplatnění nákladových paušálů 60% a 80%). Maximální limit příjmů je 2 mil. za kalendářní rok.

Rozhodnými příjmy pro

a) první pásmo paušálního režimu jsou příjmy ze samostatné činnosti do výše

1. 1 000 000 Kč, a to bez ohledu na to, z jaké samostatné činnosti plynou,
2. 1 500 000 Kč, pokud alespoň 75 % příjmů ze samostatné činnosti poplatníka tvoří příjmy, k nimž lze uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů nebo 60 % z příjmů, a
3. 2 000 000 Kč, pokud alespoň 75 % příjmů ze samostatné činnosti poplatníka tvoří příjmy, k nimž lze uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů,

b) druhé pásmo paušálního režimu jsou příjmy ze samostatné činnosti do výše

1. 1 500 000 Kč, a to bez ohledu na to, z jaké samostatné činnosti plynou, a
2. 2 000 000 Kč, pokud alespoň 75 % příjmů ze samostatné činnosti poplatníka tvoří příjmy, k nimž lze uplatnit výdaje ve výši 80 % z příjmů nebo 60 % z příjmů, a

c) třetí pásmo paušálního režimu jsou příjmy ze samostatné činnosti do výše 2 000 000 Kč a to bez ohledu na to, z jaké samostatné činnosti plynou.

Pokud má poplatník v paušálním režimu příjmy ze samostatné činnosti, ke kterým lze uplatnit výdaje procentem z příjmů v různé výši, musí tento poplatník vést záznamy o příjmech ze samostatné činnosti pro účely prokázání výše rozhodných příjmů pro zvolené pásmo paušálního režimu (§ 7a odst. 8 novelizovaného ZDP).

V souvislosti se zavedením tří pásem paušálního režimu zavádějí se také **tři sazby zálohy** na DPFO (§ 38lk) v rámci **paušálního režimu, a to:**

- 100,- Kč měsíčně pro první pásmo (beze změny proti současnému stavu)
- 4 963,- Kč měsíčně pro druhé pásmo (nové)
- 9 320,- Kč měsíčně pro třetí pásmo (nové)

Upozorňuji, že výše uvedené částky nejsou celkovou částkou záloh pro jednotlivá pásma, ale jedná se jen o částku daně z příjmu. Při stanovení celkové hodnoty záloh k placení budou k těmto částkám ještě připočteny částky na sociální a zdravotní pojištění.

Podle nového ustanovení § 38lda musí daňový poplatník podat správci daně oznámení o změně zvoleného pásma paušálního režimu do **10. dne zdaňovacího období**, ve kterém se mění zvolené pásmo (tj. do 10. ledna běžného roku pro daný rok).

Kromě uvedeného nového ustanovení § 38lda se zavádí také další nové ustanovení § 38ldb, podle kterého může poplatník, který za zdaňovací období splňuje hranici rozhodných příjmů **pro jiné než své zvolené** pásmo paušálního režimu. Může přitom jít jak o nižší, tak vyšší pásmo, než je pásmo zvolené na počátku zdaňovacího období.

Příklad:

Pokud je tedy například poplatník ve zdaňovacím období ve druhém pásmu paušálního režimu a platí paušální zálohy odpovídající tomuto pásmu a po skončení zdaňovacího období zjistí, že jeho příjmy nepřesáhly ani rozhodné příjmy pro první pásmo paušálního režimu, může podat oznámení o jiné vyšší paušální daně, ve kterém uvede jako pásmo paušálního režimu určující výši paušální daně první pásmo a daň mu bude stanovena ve výši vycházející z prvního pásma.

Podle důvodové zprávy ke změně ZDP se však tato změna vztahuje jen daň z příjmů a netýká se pojistného na sociální a zdravotní pojištění. Výše paušálního veřejného pojistného se v tomto případě nemění a je určeno vždy ve výši pro původně zvolené pásmo paušálního režimu.

Pro uplatnění paušálního režimu daně platí i nadále další podmínky jako v předchozím období – režim nemohou uplatnit OSVČ, kteří jsou plátcí DPH nebo mají příjem za závislé činnosti.

Limit příjmů z kapitálového majetku, příjmů z nájmu nebo ostatních příjmů pro možnost uplatnění paušálního režimu se zvyšuje z dosavadních 15 000,- Kč na **50 000,- Kč**.

Daňoví poplatníci, kteří byli poplatníky v režimu paušální daně již v r. 2022, budou od 1.1.2023 automaticky vedeni tak, jako by si zvolili první pásmo paušálního režimu, pokud nepodají do 10. ledna 2023 oznámení správci daně o změně zvoleného pásma.

Z dalších provedených změn zákona o daních z příjmů upozorňuji na dále uvedené změny:

- **prodlužuje se** období pro uplatnění **mimořádných odpisů** dle § 30a ZDP u dlouhodobého majetku zařazeného do 1. a 2. odpisové skupiny až **do roku 2023**. Tyto

mimořádné odpisy lze tedy uplatnit i za rok 2022 na uvedený majetek pořízený v roce 2022 a v dalším období i na majetek, který bude pořízen do 31.12.2023. Musí se však jednat o majetek odpisovaný u **prvního odpisovatele**. K tomu upozorňuji na definici pojmu „první odpisovatel“, která je uvedena § 31/6 ZDP.

- zvyšuje se hranice **příjmů**, které **nepodléhají zdanění DPFO** z dosavadní částky 15 000,- Kč na **50 000,- Kč** (viz § 38b a 38g ZDP)
- u **poplatníků**, kteří mají příjmy ze **závislé činnosti**, se zvyšuje se hranice jiných příjmů dle § 7 až § 10, do kterých není povinností podávat přiznání k DPFO, z dosavadních 6 000,- Kč na **20 000,- Kč** (viz § 38g odst. 2 ZDP)

V souvislosti se zavedením tří pásem paušálního režimu daně byly provedeny také změny v zákoně o pojistném na veřejném zdravotním pojištění (592/1992 Sb.) a v zákoně o pojistném na sociální zabezpečení (589/1992 Sb.) a to především v oblasti stanovení vyměřovacích základů pro toto pojistné u OSVČ v paušálním režimu.

U zdravotního pojištění jsou vyměřovací základy pro výpočet pojistného v jednotlivých pásmech paušálního režimu stanoveny takto:

- a) první pásmo paušálního režimu minimální vyměřovací základ,
- b) druhé pásmo paušálního režimu částka 319 200 Kč a
- c) třetí pásmo paušálního režimu částka 470 400 Kč.

U zdravotního pojištění se výše uvedený vyměřovací základ vztahuje pro výpočet částky pojistného za **celý rok**, ze které bude stanovena výše měsíční částky tohoto pojistného, která bude hrazena v jednotlivých pásmech paušálního režimu. Měsíční částka pojistného se tak stanoví platnou procentní sazbou (13,5%) z 1/12 výše uvedeného vyměřovacího základu.

U sociálního pojištění jsou vyměřovací základy pro výpočet pojistného v jednotlivých pásmech paušálního režimu stanoveny takto:

- a) první pásmo paušálního režimu částka nejnižšího měsíčního vyměřovacího základu zvýšeného o 15 %,
- b) druhé pásmo paušálního režimu 25 500 Kč a
- c) třetí pásmo paušálního režimu 39 000 Kč.

U sociálního pojištění se jedná o částky **měsíčního vyměřovacího základu**, ze kterých bude vypočteno měsíční pojistné pro jednotlivá pásma paušálního režimu.

Kromě výše uvedených změn ZDP byla do ZDP implementována také nová daň z příjmu právnických osob, označená jako „**daň z neočekávaných zisků**“ – viz § 17c novelizovaného ZDP. Poplatníky této daně budou jen vybrané právnické osoby, které dosáhly rozhodných **příjmů z neočekávaných zisků alespoň 50 mil. Kč** a splnily další stanovené podmínky. Uvedené ustanovení také uvádí činnosti, kterých se tato daň z neočekávaných zisků bude týkat. Další podrobnosti týkající se základu daně z neočekávaných zisků, srovnávacího základu této daně a další podrobnosti týkající se výpočtu této daně z neočekávaných zisků jsou uvedeny v nových ustanoveních § 20ba až § 20be ZDP. Tato daň z neočekávaných zisků bude uplatňována v období let 2023 – 2025.

V souvislosti se zavedením daně z neočekávaných zisků se také doplňuje do ZDP nové ustanovení § 21 odst. 5, kterým je stanovena **sazba daně z neočekávaných zisků ve výši 60%** ze stanoveného základu pro výpočet této daně.

Pro účely placení záloh na daň z neočekávaných zisků byly do ZDP implementovány dvě nová ustanovení § 38aa a § 38ab. Poplatníci daně z neočekávaných zisků, kterou budou platit od roku 2023, mají povinnost **do termínu pro podání daňového přiznání k DPPO za r. 2022** podat správci daně **oznámení o tzv. „fiktivní dani“**. Takto oznámená fiktivní daň bude považovaná za poslední známou daňovou povinnost pro účely stanovení zálohy na daň z neočekávaných zisků pro první zálohové období.

Tato daň z neočekávaných zisků bude samostatnou daní z příjmů právnických osob, správcem této daně bude Specializovaných finanční úřad a u této daně z neočekávaných příjmů nelze uplatňovat žádné slevy na dani. **O příjmy zahrnuté do základu daně z neočekávaných zisků se však nesnižuje běžný základ DPPO stanovený podle obecně platného ustanovení § 23 ZDP.**

Ing. Vladimír Šretr – daňový poradce

V Ústí nad Labem dne 5.12.2022